

Читайте, руйте, і гуржому наурайтесь, і свого не цурайтесь. / Т. Шевченко /

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 5-6 (829-830)

Лютий
2017 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

Майже 12,5
тисяч
абітурієнтів
області
складатимуть
пробне ЗНО

Розпочалася реєстрація на ЗНО-2017

У понеділок 6 лютого розпочалася реєстрація для участі у зовнішньому незалежному оцінюванні 2017 року.

Закінчилася реєстрація на пробне зовнішнє незалежне оцінювання. Свої знання перевірять майже 12,5 тисяч абітурієнтів Дніпропетровщини. Понад 7,7 тисяч тестуватимуться з двох предметів, решта здаватиме одну дисципліну.

Найпопулярніша серед абітурієнтів – українська мова та література. Цей екзамен складатимуть майже 8 тисяч людей. На другому місці – математика – понад 2,5 тисячі заявок. На третьому – історія України – понад 1,6 тисячі заявок.

Пробне ЗНО розпочнеться 1 квітня. Цього дня відбудеться тестування з української мови та літератури. 8 квітня – з біології, географії, історії України, математики, фізики, хімії, іноземних мов. На екзамен із собою слід взяти паспорт чи інший документ, що засвідчує особу, та запрошення. Участь коштує 129 грн за один предмет.

Дізнатися скільки балів набрано можна самостійно на сайті <http://dneprtest.dp.ua/>. Абітурієнт зазначає свої відповіді під час тесту, і система порахує кількість набраних балів.

Департамент освіти і науки
Дніпропетровської ОДА

Особливості цього річного ЗНО викладені у Наказі Міністерства освіти і науки України від 27 липня 2016 року № 889, що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня 2016 р. за № 1114/29244, «Деякі питання проведення в 2017 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти».

Ураховано пропозиції освітян щодо розмежування в часі закінчення навчального року та проведення зовнішнього незалежного оцінювання – у 2017 році зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, проводитиметься з **23 травня до 15 липня**;

кожен зареєстрований учасник ЗНО має право скласти тести **не більш як із чотирьох навчальних предметів** із Переліку, що містить 12 предметів;

результати ЗНО з **трьох предметів** (українська мова і література (українська мова), математика або історія України (період ХХ – початок ХХІ століття), а також один навчальний предмет за вибором випускника) зараховуються як результати **державної підсумкової атестації** за освітній рівень повної загальної середньої освіти для випускників старшої школи ЗНЗ 2017 року.

Для зарахування оцінок державної підсумкової атестації можна обрати й математику, й історію України. Вибір предметів залежить від самого учасника та його планів щодо подальшого навчання, а не від профілю класу чи школи.

Реєстрація осіб для участі в зовнішньому незалежному оцінюванні триватиме з **6 лютого до 17 березня 2017 року**. Вносити зміни до реєстраційних даних учасники ЗНО зможуть до **31 березня 2017 року**.

Учасники антитерористичної операції, особи, які проживають на тимчасово окупованій

території або на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та не зможуть зареєструватися в основний період, можуть з **3 до 20 травня 2017 року** зареєструватися для участі в додатковій сесії.

Для випускників минулих років, учнів професійно-технічних, вищих навчальних закладів, які проживають на неконтрольованих територіях, та не мають можливості надіслати пакет документів поштою, порядком реєстрації для участі в зовнішньому незалежному оцінюванні передбачено подання документів електронною поштою.

Основна сесія зовнішнього незалежного оцінювання триватиме з **23 травня до 16 червня** з 12 предметів:

Українська мова і література (23 травня);
Історія України (2 червня);
Математика (31 травня);
Біологія (08 червня);
Географія (12 червня);
Фізика (14 червня);
Хімія (16 червня);
Англійська мова (29 травня);
Іспанська мова (25 травня);
Німецька мова (25 травня);
Російська мова (6 червня);
Французька мова (25 травня).

Додаткова сесія ЗНО для учасників, які не змогли взяти участь в основній сесії тестування з поважних причин, триватиме з **3 до 12 липня 2017 року** за окремим графіком, що має бути затверджений не пізніше, ніж 28 квітня 2017 року.

У 2017 році ЗНО з 8 предметів (українська мова і література, історія України, фізика, хімія, біологія, російська мова, математика і географія) складатимуть за оновленими навчальними програмами, які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 3 лютого 2016 року

№ 77 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти» (наказ набув чинності 1 серпня 2016 року). ЗНО з іноземних мов відбуватиметься відповідно до програми, затвердженої наказом МОН від 1 жовтня 2014 року № 1121. **Всі тести будуть складатися за програмами, орієнтованими на рівень «стандарт».**

У тестах ЗНО 2017 року буде дев'ять видів завдань як закритої, так і відкритої форм. Завдання відкритої форми будуть у тестах з української мови та літератури, іноземних мов, математики, фізики, хімії та географії. У мовних тестах це завдання передбачає написання власного висловлювання, у тесті з математики – розв'язування задач. Під час оцінювання завдань відкритого типу враховуються такі складові: логічність, послідовність, структурованість та зв'язність викладу, змістове наповнення. Для мовних тестів враховується також грамотність і лексична, граматична та стилістична довершеність. У математиці враховується наявність підсумкової правильної відповіді. У відкритому завданні з української мови роботу, що не відповідає темі або ж має до сотні слів, оцінюють у 0 балів.

Тест з англійської мови у 2017 році складатиметься із завдань чотирьох форм: на встановлення відповідності, з вибором однієї правильної відповіді, на заповнення пропусків у тексті та завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. В цьому завданні учасник має надати власне висловлювання відповідно до запропонованої ситуації. Його буде оцінено відповідно до критеріїв «змістове наповнення», «використання лексики», «використання граматики». І якщо хоча б за одним критерієм учасник отримує 0 балів, то в такому разі вся робота оцінюється в 0 балів.

Далі на стор. 2 ➔

На сцені та у полотнах ожили життєві історії героїв. Квітучий сад, у ньому – молодий усміхнений чоловік у вишиванці. Це Марко Шпак – співробітник Служби безпеки України, який загинув в АТО. Саме з цього портрета Леся Шиденко, офіцер СБУ, художниця розпочала створювати серію робіт «Невидима варта».

«На фото із особових справ хлопці були схожі один на одного. У мене виникла ідея: створити для сімей картини на незабудь, що

передаватимуться від покоління до покоління. Я зв'язувалася з родинами і розпитувала, що хлопці любили за життя. Розповіді батьків, дружин були пронизані ніжністю та любов'ю», – пригадує Леся Шиденко.

На виставці – 16 портретів загиблих хлопців. За кожним з них – ціла історія. Хтось сидить в авто, про яке все життя мріяв, хтось щойно приземлився після стрибка з парашутом, адже завжди мав на небі, хтось зображений зі своїм улюбленцем – собакою.

Художниця обіцяє: всі картини подарує родинам загиблих.

Виставку відкрив заступник Голови СБУ Вадим Поярков. «Я пишаюсь тим, що у Дніпрі можу особисто презентувати благодійну акцію СБУ, всі зібрані кошти від якої будуть передані на потреби військового шпиталю Дніпра», – зазначив він.

Увічнює пам'ять загиблих співробітників СБУ і вистава «Війна без строку...». Її поставили курсанти Академії СБУ. Вистава йшла на тлі фільму, що розповідав про мрії, думки та обірване життя десяти Героїв.

«Вистава базується на основі фото та відеоматеріалів, розмов із

родинами, колегами, які розказують життєву історію хлопців. Завдяки цьому ми бачимо їх такими, якими вони були насправді», – розповів ректор Національної академії СБУ Сергій Кудінов.

«У мене текли і текли сльози. Дуже гарна та щира вистава, яку має побачити кожен», – каже про свої враження глядачка Лідія Мироненко.

«Великий зал ДніпроОДА вже став постійним місцем творчих зустрічей – тут виступають блогери, актори, поети. Щоразу згадуємо про хлопців, які захищають Батьківщину. Люди мають знати своїх Героїв», – наголосив перший

заступник голови Дніпропетровської ОДА Олег Кужман.

Благодійна зустріч, що відбулася в приміщенні обласної державної адміністрації, об'єднала понад тисячу людей. Кожен її учасник міг зробити пожертву на потреби бійців АТО. Всі зібрані кошти передали військовому шпиталю Дніпра.

А вже незабаром загиблих згадуватимуть в Одесі, Львові та Вінниці.

«Невидима варта» і «Війна без строку...»:

у Дніпрі презентували виставку та виставу, присвячені загиблим співробітникам СБУ

ЗНО – 2017

(Початок на стор. 1)

Розпочалася реєстрація на ЗНО-2017

Оцінювання тестових завдань учасників ЗНО відбувається у два етапи. Спочатку розраховується сума тестових балів (у кожному предметі сума тестових балів різна), після цього розраховується рейтингова оцінка учасника тестування за шкалою від 100 до 200 балів. Рейтингова оцінка ЗНО є основною складовою формування конкурсного бала абітурієнта, який використовують вищі навчальні заклади при визначенні рейтингу вступників під час вступу.

Обробка бланків відповідей та визначення результатів ЗНО з української мови і літератури, іноземних мов і математики здійснюватиметься з 24 травня до 12 червня 2017 року; обробка бланків відповідей з історії України, біології, російської мови триватиме з 3 до 14 червня 2017 року; обробка бланків відповідей з географії, хімії та фізики відбудеться з 13 до 20 червня 2017 року.

Оголошення результатів з української мови та літератури, іноземних мов та математики відбудеться не пізніше, ніж 15 червня 2017 року; з історії України, біології, російської мови – не пізніше, як 19 червня 2017 року; з географії, фізики та хімії – не пізніше, ніж 23 червня 2017 року.

З дня офіційного оголошення результатів розпочнеться розгляд апеляційних заяв.

За матеріалами osvita.ua та testportal.gov.ua

Детальнішу інформацію щодо проведення ЗНО та вступу до ВНЗ можна отримати на сайті **Дніпропетровського регіонального центру оцінювання якості освіти** <http://dneprtest.dp.ua/> та за телефоном 056-790-24-99, у понеділок-четвер з 9:00 до 18:00, у п'ятницю з 9:00 до 16:45. Перерва з 13:00 до 13:45.

Адаптація програм ЗНО для учнів з порушеннями зору

У Міністерстві освіти і науки почала працювати робоча група з адаптації програм зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, математики, історії України для школярів з порушеннями зору.

Фахівці мають вирішити, які зміни потрібно внести до програм ЗНО з цих предметів, щоб зробити їх доступними для дітей з особливими потребами. Зазначимо, що завдання учасників групи – не спростити програму, а вилучити з неї те, що дитина з порушеннями зору просто не зможе осягнути, в яких не зможе працювати з шрифтом Брайля. Наприклад, порівняння зображень геометричних фігур, упізнання видатних історичних діячів, письменників, архітектурних споруд тощо.

Оскільки така робота потребує синергії різних фахових середовищ, до складу робочої групи залучені: вчителі української мови та літератури, математики, історії України, учасники розробки чинних програм для ЗНО, представники спеціалізованих установ і навчальних закладів, які працюють з дітьми з особливими потребами, фахівці МОН.

Передбачається, що зміни почнуть діяти з наступного навчального року, після завершення якого школярі з порушеннями зору отримають змогу складати ЗНО за допомогою шрифту Брайля.

За інформацією МОН України

III етап Всеукраїнської олімпіади з біології відбувся 28 січня на базі КВНЗ «ДОППО»

Завдання олімпіади підготувало Міністерство освіти і науки України. Рівень їхньої складності був досить високий у всіх класах, але більшість учнів успішно виконала завдання.

У змаганнях серед учнів 8 класів брали участь 23 олімпійці.

Перші місця вибороли:

Валерія Адонка, Спеціалізована школа № 115, м. Дніпро (62,45 бали) та Олександр Іщенко, СЗШ № 7, м. Тернівка (60 балів).

Другі місця посіли:

Дар'я Калайда, м. Марганець (58,05 балів), Максим Колбасін, м. Кривий Ріг (57,55 балів), Вероніка Василенко, м. Павлоград (55,1 балів), Роман Костенко, Верхньодніпровський район (52,75 бали), Альона Улітич, м. Павлоград (51 бал).

9 клас (47 учасників).

I-і місця: Владислав Глухов, Спеціалізована природничо-математична школа при ДНУ ім. О. Гончара, м. Нікополь (51 бал), Олена Журавель, СЗШ № 9, м. Павлоград (47,8 балів).

II-і місця: Марина Кучерява, м. Дніпро (42,4 бали), Марія Криворучко, ДОМЛП «Дніпро» (39,8 балів), Софія Панченко, м. Синельникове (39,1 балів), Данііл Бондаревський, м. Нікополь (37,3 балів), Олексій Гордійчук, Солонянський район (35,9 балів), Юлія Чумак, м. Кам'янське (35,6 балів).

10 клас (39 учасників).

I-ше місце: В'ячеслав Постовой, ДОМЛП «Дніпро» (61,05 балів).

II-і місця: Марія Мазуріна, ДОМЛП «Дніпро» (57,25 балів), Анастасія Коваль,

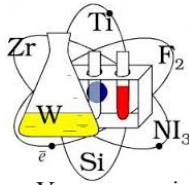
ДОМЛП «Дніпро» (56,35 балів), Осман Гудим, м. Новомосковськ (56,15 балів), Лілія Сисун, Петропавлівський район (51,8 балів).

11 клас (42 учасники).

I-і місця: Маргарита Сквородка, Криворізька гімназія № 91 (70,75 балів), Михайло Столяр, Технічний ліцей, м. Кам'янське (66,95 балів).

II-і місця: Ірина Пермякова, м. Тернівка (64,7 бали), Юлія Біла, м. Синельникове (64 бали), Ілля Бродський, м. Дніпро (63 бали), Валерія Нейбург, ДОМЛП «Дніпро» (62,3 бали), Єлизавета Безгінова, ДОМЛП «Дніпро» (62,1 бали).

Альберт ГРИГОРОВ, методист НМЛ природничих дисциплін кафедри природничо-математичної освіти ДОППО, голова оргкомітету олімпіади

На базі КЗО «Середня загальноосвітня школа № 31 Дніпровської міської ради» 28 січня відбувся теоретичний тур III етапу Всеукраїнської олімпіади з хімії.

Урочисте відкриття олімпіади, присвячене сучасним тенденціям розвитку хімічної освіти XXI століття, відбулося за участю представників Дніпропетровського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Українського державного хіміко-технологічного університету, Дніпропетровської медичної академії МОЗ України, Дніпропетровського державного аграрного університету, Національної металургійної академії України.

Учасників олімпіади вітали: **Віктор Федорович Варгалоук**, декан хімічного факультету ДНУ ім. О. Гончара, доктор хімічних наук, професор, голова журі олімпіади, **Людмила Михайлівна Зламанюк**, завідувач кафедри природничо-математичної освіти ДОППО, кандидат педагогічних наук, доцент, **Оксана Василівна Бутурліна**, завідувач кафедри управління інформаційно-освітніми проектами ДОППО, кандидат філософських наук, доцент, **Віктор Андрійович Нецький**, директор СЗШ № 31 м. Дніпро, **Андрій Хомич Ляшенко**, директор Дніпровської середньої багато-

профільної школи I-III ступенів Верхньодніпровського району, заслужений учитель України.

Завдання олімпіади, які розробили методична комісія хімічного факультету ДНУ ім. О. Гончара та кафедра природничо-математичної освіти ДОППО, були творчими, сприяли розвитку мислення учнів, переважно будувались на знанні програмного матеріалу, а також містили елементи знань, що випереджають програму. Загалом такий підхід до складання завдань дав змогу учасникам III етапу Всеукраїнської олімпіади з хімії виявити глибокі знання предмета.

До журі олімпіади були залучені вчені вищих навчальних закладів області: професори (1), доктори хімічних наук (1), доценти (10), кандидати хімічних наук (9), педагогічних (1) та технічних наук (1), старші викладачі (2), директори шкіл (2), заступники директорів загальноосвітніх навчальних закладів (3), заслужені вчителі України (2)

(Андрій Хомич Ляшенко та Тетяна Михайлівна Шеремет, вчитель-методист Олександрівської СЗШ

Дніпровського району); вчителі-методисти (10).

В теоретичному турі взяли участь 156 учнів. Найбільшу кількість балів набрали:

8 клас

Тимофій Криворучко, гімназія № 11, м. Кам'янське та **Софія Касьян**, Олександрівська СЗШ, Дніпровський район (по 55 балів).

9 клас

Михайло Лютов, гімназія № 11, м. Кам'янське (52,7 бали).

10 клас

Дар'я Кірсанова, ДОМЛП «Дніпро» (57 балів), **Марія Мельникова**, ДОМЛП «Дніпро» (56 балів).

11 клас

Костянтин Іванченко, ДОМЛП «Дніпро» (50,5 балів), **Юлія Сидор**, Спеціалізована багатoproфільна школа № 23, м. Дніпро (49,5 балів).

Під час проведення теоретичного туру олімпіади відбувся науково-методичний семінар-практикум «Сучасні тенденції розвитку системи хімічної освіти» (спільно з науковцями ДНУ ім. О. Гончара, УДХТУ, ДДМА, ДДАУ, ДНМА, Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна).

Експериментальний тур олімпіади з хімії відбувся 11 лютого 2017 року на базі хімічного факультету ДНУ ім. О. Гончара.

Людмила ЗЛАМАНЮК, завідувач кафедри природничо-математичної освіти ДОППО

Хтось із великих сказав: «Коли помирає людина, світ стає біднішим, бо втрачає те, чим ця людина жила, як вона сприймала життя, чим багатію і щедрою була її душа, сутність». Невимовно боляче говорити та писати ці слова про

Ніну Миколаївну БУРИНСЬКУ –

особистість неординарну, яскраву, талановитого автора підручників, невтомного і самовідданого вчителя, прекрасну людину, милу жінку. Невблаганна смерть забирала кращих – тих, хто міг ще багато зробити для улюбленої справи свого життя, для учнів, колег, країни.

Ніна Миколаївна вирізнялася стійкістю характеру, принциповістю, силою духу та

наполегливістю. Вона була людиною мудрою, врівноваженою, ніколи не забувала про проблеми тих, хто поруч. Майже все життя пропрацювавши на освітянській ниві, досягла видатних успіхів, але при цьому не забувала висвітлювати досягнення та успіхи колег. Своїми діями та вчинками, своїм розумом вона виховала не одне покоління учнів. Її підручники вчили мудрості та відповідальності, скеровували на осмислений вибір майбутньої професії.

Висловлюємо глибоке співчуття рідним та близьким покійної. Світла пам'ять про Ніну Миколаївну завжди буде жити серед рідних, друзів, товаришів, колег і залишиться назавжди у наших серцях.

Вчителі хімії Дніпропетровської області

Детальніше про життя та діяльність Н.М. Буринської – <http://www.logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued2&id=651>

УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

27 січня в актовій залі ДОІППО відбулося урочисте відкриття обласної олімпіади з української мови і літератури. Її учасниками стали 145 учнів 9-11-х класів середніх загальноосвітніх навчальних закладів та ПТНЗ (за рейтингом – 142).

Олімпійців привітали Лідія Володимирівна Вознюк, голова журі олімпіади, доцент кафедри освітнього менеджменту ДОІППО, кандидат педагогічних наук та Антоніна Антонівна Сергієнко, голова оргкомітету олімпіади, завідувач кафедри гуманітарної освіти ДОІППО, кандидат педагогічних наук, яка представила членів журі олімпіади із різних районів та міст області.

Присутніх у залі щирими словами привітала багаторічна учасниця і дипломантка усіх мовно-літературних конкурсів, випускниця Ганнівського НВК Верхньодніпровського району, а тепер студентка Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара Ольга Сидоренко.

Особливо теплими були її слова вдячності Ользі Григорівні Криворотенко – своєму вчителю-

наставнику, а також усім педагогам, які підтримують обдарованих школярів, допомагають їм самореалізуватися, і, як справжні світочі, осянують дорогу своїм талановитим дітям.

З української мови було запропоновано тестові, творчі завдання і запитання, що потребували конкретних знань із різних розділів мови:

«Фонетика», «Лексика», «Морфологія», «Орфографія», «Синтаксис і пунктуація». Особлива увага зверталася на орфографічну грамотність учасників III етапу олімпіади.

До завдань з літератури було введено тести, різножанрові творчі роботи, а також запитання з теорії літератури.

Перші місця здобули: учень 8-го класу Антон Садовніченко, Жовтоводський ліцей природничо-наукового навчання (вчитель – Олена Віталіївна Шутенко); учні 9-их класів Катерина Шевченко,

СЗШ № 92, м. Дніпро (Надія Григорівна Черняк) і Анастасія Шевченко, гімназія № 39, м. Кам'янське (Наталія Григорівна Душка); учениця 10-го класу Анна Аракова, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (Валентина Борисівна Соколенко); учні 11-х класів Діана Лісічкіна, Криворізька СЗШ № 110 (Ірина Іванівна Литвинова) та Анна Різак, Ганнівський НВК

Верхньодніпровського району (Ольга Григорівна Криворотенко). Цих учнів запросять до ДОІППО 21-24 лютого для формування команди фінального етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови і літератури, що відбудеться у Білій Церкві Київської області.

Що ж до командної участі, то високі здобутки мають команди від Кривого Рогу – 11 призових місць та Дніпра – 8 призових місць. Високий рівень виявили команди Жовтих Вод – 4 місця, Першотравенська – 3 місця (II, III, II), Верхньодніпровського району – (I, II). Добрі результати мають команди Кам'янського – (III, I); Павлограда (III, III), Нікополя (III, III), Новомосковська

(III, III), Нікопольського (II, III), Магдалинівського (II, III), Дніпровського (II, III), Солонянського району (III, III).

Представники 11 із 22 сільських районів послали призові місця. Серед переможців – і представники територіальних громад Апостолівського, Солонянського, Дніпровського районів. На наступний рік сподіваємося від громад більшої організованості, дотримання рейтингу та розуміння того, що на олімпіаду обласного етапу обираються діти з високим рівнем знань.

Вітаємо усіх учасників олімпіади, призерів та учителів, які підготували переможців. Закликаємо усіх до активної співпраці.

Конкурс з української мови імені Петра Яцика

Урочисте відкриття XVII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, який проводять Міністерство освіти і науки України спільно з Лігою українських меценатів, традиційно відбулося 9 листопада 2016 року, у День української писемності та мови.

Цього дня у навчальних закладах розпочався перший етап конкурсу – шкільний.

Другий етап (міський та районний) відбувся 21-27 листопада 2016 року.

Третій (обласний) етап Конкурсу для учнів 3-11 класів, учнів ПТНЗ мав два тури (заочний і очний). Очний тур відбувся 10 грудня 2016 року на базі КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Журі визначило переможців у кожній віковій групі.

Так, у змаганнях 3-класників взяли участь 10 учнів. Найбільше балів набрала Дар'я Чванько, гімназія № 91, м. Кривий Ріг (24 бали).

4 клас (15 учасників). Ольга Садовнікова, СЗШ № 5, м. Синельникове (28 балів).

5 клас (11 учасників). Аліна Єременко, Широківська СЗШ № 1, Широківський район (20,9 балів).

6 клас (13 учасників). Марина Глухова, Павлоградський міський ліцей (23 бали).

7 клас (9 учасників). Євгенія Болгова, СЗШ № 5, м. Синельникове (19 балів).

8 клас (7 учасників). Дарина Антонова, спеціалізована школа № 7 з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Дніпро (20 балів).

9 клас (11 учасників). Інна Палій, Ганнівський НВК, Верхньодніпровський район (22 бали).

10 клас (16 учасників). Ольга Линник, гімназія № 3, м. Дніпро, (23,5 бали).

11 клас (12 учасників). Анастасія Долгова, СЗШ № 6, м. Новомосковськ (19 балів) та Іван Шиян, Богуславська СЗШ, Павлоградський район (18,5 бали).

Кращі серед учнів ПТНЗ:

серед першокурсників – Альона Хобта, Нікопольський професійний ліцей (12 балів), серед другокурсників – Дар'я Кудряшова, Міжрегіональний центр професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців, м. Кривий Ріг (19 балів).

Мовно-літературний конкурс імені Тараса Шевченка

15 січня на базі ДОІППО відбувся обласний етап VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка для учнів 5-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, учнів професійно-технічних училищ, студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації.

До Дніпра прибули переможці міських та районних етапів, творчі, обдаровані особистості, справжні патріоти України – загалом 80 конкурсантів.

На урочистому відкритті учасників конкурсу привітали: Наталія Володимирівна Дев'ятко, член Національної спілки письменників України, кандидат філософських наук та Антоніна Антонівна Сергієнко, завідувач кафедри гуманітарної освіти ДОІППО, кандидат педагогічних наук, голова журі конкурсу. З теплими вітаннями і побажаннями перемоги до присутніх у залі

звернулася Ксенія Ямбург, студентка Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту ім. В. Лазаряна. Зал щиро вітав дипломантів минулорічного конкурсу: Ігоря Замкового (Дніпровський район), диплом I ступеня; Катерину Бикову (м. Нікополь, СЗШ № 20), диплом II ступеня; Вікторію Коваленко (Верхньодніпровський район), Ірину Калашнік (м. Дніпро), Владу Іванову (Васильківський район), дипломи III ступеня.

Учасникам конкурсу були запропоновані теми творчих робіт, пов'язані з культурою, мораллю, духовними цінностями українського народу, що сприяють формуванню почуття патріотизму, оптимізму й віри в щасливе майбуття Української держави, про яку мріяв і писав Тарас Григорович Шевченко. (Наприклад: «Код батьківської землі», «Пам'ятники книгам. Чим для тебе є книга?», «Любов до Вітчизни – одна з найбільших людських чеснот», «О слово! Будь мечем моїм» та інші).

На фінальний тур VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені

Тараса Шевченка запрошені 30 учнів та студентів, які послали I, II, III місця на обласному етапі.

Переможцями обласного етапу конкурсу стали: Ігор Замковий, учень 8 класу Партизанської СЗШ, Дніпровський район (вчитель – Вікторія Віталіївна Береза);

Анастасія Шевченко, учениця 9 класу ЗОШ I ст. – гімназії № 39, м. Кам'янське (вчитель – Наталія Григорівна Душка);

Ірина Калашнік, учениця 10 класу Спеціалізованої СЗШ № 22 з поглибленим вивченням іноземної мови, м. Дніпро (вчитель – Алла Вікторівна Богомазова);

Анастасія Костюченко, учениця 11 класу Нікопольської СЗШ № 9 (вчитель – Валентина Миколаївна Тараненко);

Ольга Сидоренко, студентка 3 курсу Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (викладач – Тетяна Василівна Шевченко).

Вітаємо усіх призерів та їхніх педагогів!

ІНОЗЕМНІ МОВИ

На олімпіаду з **англійської мови** прибули 103 учасники: 9 кл. – 23 учні, 10 кл. – 34, 11 кл. – 46 учнів.

Серед учнів **9-х класів** два перші місця вибороли: Анастасія Шевченко, Гімназія № 39, м. Кам'янське (120 балів) та Олена Бонтя, СЗШ № 6, м. Новомосковськ (116 балів).

Другі місця (загалом 4) посіли: Олександр Багінський, Гуманітарна гімназія ім. Лесі Українки, м. Жовті Води (114 балів); Діана Іванова, НВК «Гімназія № 11 – спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Еврика», м. Кам'янське (114 балів); Софія Малінкіна, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (114 балів); Ксенія Третяк, Криворізька СЗШ № 4 з поглибленим вивченням іноземних мов (111,5 балів).

10 клас

Перше місце: Ганна Арчакова, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (118 балів).

Другі місця (6): Анастасія Косяк, Криворізька спеціалізована школа № 71 (113 балів); Єлизавета Кучеренко, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (112 балів); Ярослав Морозов, СЗШ № 113, м. Кривий Ріг (111 балів); Діана Мітько, Криворізька спеціалізована школа № 71 (110 балів); Аліса Фірсова, НВК № 148 «Спеціалізована школа – дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) «Планета Щастя», м. Дніпро (109 балів); Поліна Малофей, НВК № 57 «ЗНЗ І ступеня – гімназія», м. Дніпро (108 балів).

11 клас

Перші місця (4): Єлизавета Шабан, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (119 балів); Поліна Адамська, Спеціалізована СЗШ № 22 з поглибленим вивченням англійської мови, м. Дніпро (117 балів); Валерія Малашенко, Спеціалізована СЗШ № 9 з поглибленим вивченням англійської мови, м. Дніпро (117 балів); Тетяна Цунік, СЗШ № 2, м. Першотравенськ (116 балів).

III (обласні) етапи Всеукраїнської олімпіади з англійської та іспанської мов відбулися 22 січня на базі КВНЗ «ДОППО»

Англійська та іспанська

Другі місця (9): Олена Хлань, СЗШ № 6, м. Новомосковськ (114 балів); Олена Ющенко, Спеціалізована СЗШ № 22 з поглибленим вивченням англійської мови, м. Дніпро (114 балів); Альона Мотяшова, СЗШ № 1, м. Павлоград (112 балів); Анастасія Лягуша, Колегіум № 16, м. Кам'янське (111 балів); Давид Каграманян, Колегіум № 16, м. Кам'янське (110 балів); Ольга Соломка, Криворізька спеціалізована школа № 107 з поглибленим вивченням іноземних мов (109 балів); Поліна Франк, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (108 балів); Станіслав Шибко, СЗШ № 20, м. Нікополь (108 балів); Валерія Сюмак, Гуманітарно-технічний ліцей № 129, м. Кривий Ріг (107 балів).

На олімпіаду з **іспанської мови** прибули 15 учасників: 9 кл. – 9 учнів,

10 кл. – 3, 11 кл. – 3 учні. Порівняно з минулим роком суттєво зросла участь в олімпіаді 9-класників (з 3 до 9). Це дає підстави сподіватися, що з часом олімпіада з мови Мігеля де Сервантеса, Лопе де Вега та Федеріко Гарсія Лорки набуде ще більшої популярності серед учнів нашої області.

9 клас

Перше місце виборола Кристина Убийконь, Кри-

ворізька спеціалізована школа № 71 (104 бали).

Другі місця (2) посіли: Владислава Чеснакова, Спеціалізована СЗШ № 7 з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Дніпро (97 балів); Тимофій Шум, Криворізька спеціалізована школа № 71 (96,5 балів).

Перше місце серед учнів **10-х класів** виборов: Олег Лисицький, Спеціалізована СЗШ № 9 з поглибленим вивченням англійської мови, м. Дніпро (83 бали), а серед учнів **11-х класів** перемогла Владислава Козіна, Спеціалізована СЗШ № 7 з поглибленим вивченням іноземних мов, м. Дніпро (94 бали). Олег і Владислава минулоріч були найкращими серед учнів 9-х і 10-х класів.

В змаганнях з **німецької мови** взяли участь 41 учень 9-11-х класів.

9 клас – 14 учнів.

Переможцем став Максим Остапенко, Спеціалізована СЗШ № 126 з поглибленим вивченням французької мови, м. Дніпро (116 балів).

Другі місця (2) посіли: Катерина Реутова, Гімназія № 39 м. Кам'янське (106 балів), Данило Мудрієвський, Спеціалізована СЗШ № 53 з поглибленим вивченням німецької мови, м. Дніпро (104,5 бали).

10 клас – 13 учнів.

Перше місце: Ганна Арчакова, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (112,5 балів).

(А двома тижнями раніше Ганна виборола перше місце на олімпіаді з англійської мови!)

III (обласні) етапи Всеукраїнських олімпіад з німецької та французької мов відбулися 4 лютого на базі КВНЗ «ДОППО»

Німецька та французька

Другі місця (2): Марія Чижук, СЗШ № 20, м. Кривий Ріг (107,5 балів); Яна Мудрук, Спеціалізована СЗШ № 53 з поглибленим вивченням німецької мови, м. Дніпро (104,5 бали).

11 клас – 14 учнів.

Перше місце: Кристина Федіна, Спеціалізована СЗШ № 22 з поглибленим вивченням англійської мови, м. Дніпро (117 балів).

Другі місця (2): Поліна Ільченко, Українсько-Американський ліцей, м. Дніпро (97 балів); Альона Радченко, УАЛ, м. Дніпро (88 балів).

В змаганнях з **французької мови** взяли участь 35 учнів 9-11-х класів.

9 клас – 12 учнів.

Перше місце виборола Стефанія Бикова, СЗШ № 81, м. Дніпро (114,5 балів).

Другі місця (2) посіли: Олександра Богдан, Спеціалізована СЗШ № 126 з поглибленим вивченням французької мови, м. Дніпро (111 балів); Діана Іванова, НВК «Гімназія № 11 – спеціалізована школа з поглибленим вивчен-

ням іноземних мов І ступеня – дошкільний навчальний заклад «Еврика», м. Кам'янське (106 балів). (Діана також посіла одне з II-х місць у змаганнях олімпійців з англійської мови!)

10 клас – 12 учнів.

Перше місце: Валерія Науменко, ССЗШ № 126, м. Дніпро, (112 балів).

Другі місця (2): Анастасія Михайличенко, ССЗШ № 126, м. Дніпро (107,5 балів); Михайло Жуков, гімназія № 95, м. Кривий Ріг (105 балів).

11 клас – 11 учнів.

Перше місце: Анна Баланенко, ССЗШ № 126, м. Дніпро (104 бали).

Другі місця (2): Карина Гуріна, СЗШ № 43, м. Кривий Ріг (103 бали); Ольга Товстоног, ССЗШ № 126, м. Дніпро (101 бал).

22 січня 2017 року на базі Комунального закладу освіти «Дніпровська міська спеціалізована школа № 144 з поглибленим вивченням іврит, історії єврейського народу, єврейських традицій» відбувся III (обласний) етап Всеукраїнської олімпіади з мови іврит.

З вітальним словом від КВНЗ «Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» виступила старший викладач кафедри освітнього менеджменту Валентина Аркадіївна Чигрина. До складу журі ввійшли: Л.Є. Аджиашвілі (голова), Р.Г. Пальчикова, О.В. Глейзер, І.А. Крігер, В.В. Гречина та С.А. Коган.

ІВРИТ

В обласному турі олімпіади брали участь 13 учнів 9-11-х класів із Дніпра, Кривого Рогу та Кам'янського.

Перші місця посіли: серед учнів 9 класів – Хана Любарська; 10 класів – Олександра Назаренко; 11 класів – Даниела Брез. Всі учениці-переможниці навчаються в Дніпровській міській спеціалізованій школі № 144, вчитель Ольга Володимирівна Глейзер.

РОСІЙСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Обласна олімпіада з мов національних меншин (російська мова і література) відбулася 12 лютого на базі КВНЗ «ДОППО»

На олімпіаду прибув 121 учасник: 9 кл. – 36 учнів, 10 кл. – 38, 11 кл. – 47 учнів.

Серед учнів **9-х класів** два перші місця вибороли: Поліна Стасенко, СЗШ № 26, м. Дніпро (73 бали) та Анастасія Пилюсова, Петропавлівська СЗШ № 2, Петропавлівський район (68,5 балів).

Другі місця (загалом 5) посіли: Кристина Убийконь, Криворізька спеціалізована школа № 71 (64 бали); Анна Бобко, Ліцей інформаційних технологій при ДНУ ім. О. Гончара, м. Дніпро (63 бали); Ірина Ярова, СЗШ № 44, м. Кам'янське (63 бали);

Вікторія Шалько, Обухівська СЗШ № 2, Дніпровський район (56 балів).

11 клас

I-і місця (2): Яна Козир, НВК № 99, м. Дніпро (78 балів); Діана Шестакова, Слобожанський НВК № 1, Дніпровський район (73,5 балів).

II-і місця (7): Олена Кірічок, НВК № 99, м. Дніпро (71,5 балів); Діана Лісічкіна, СЗШ № 110, м. Кривий Ріг (71 бал); Тетяна Цунік, СЗШ № 2, м. Першотравенськ (70,5 балів); Дар'я Дашкевич, СЗШ № 21, м. Дніпро (69,5 балів); Юлія Лавренко, спеціалізована СЗШ № 4 з

Кристіна Мельниченко, Петропавлівська СЗШ № 1, Петропавлівський район (58,5 балів); Юлія Гернець, Гуманітарна гімназія ім. Лесі Українки, м. Жовті Води (58 балів).

10 клас
I-і місця (2): Марія Кучерова, СЗШ № 45, м. Дніпро (70 балів); Олексій Астатурян, НВК № 59, м. Дніпро (69 балів).

II-і місця (5): Олена Кузєва-нова, СЗШ № 31, м. Дніпро (68,5 балів); Максим Куждін, СЗШ № 114, м. Кривий Ріг (65 балів); Валерія Бельтюкова, СЗШ № 5, м. Тернівка (56,5 балів); Валентин Гладчук, ЛІТ при ДНУ ім. О. Гончара, м. Дніпро (56 балів);

поглибленим вивченням іноземних мов, м. Кривий Ріг (69 балів); Олена Сайко, СЗШ № 107, м. Кривий Ріг (68,5 балів); Данило Кулаков, СЗШ № 11, м. Павлоград (67,5 балів).

ВІДКРИВАЄМО ЄВРОПУ РАЗОМ

20-21 січня відбувся обласний конкурс для учнівської молоді «Україна – Польща – разом»

Конкурс провели Дніпропетровське відділення Малої академії наук учнівської молоді спільно з Міжнародним фондом підтримки європейсько-українського співробітництва «Єдність», що втілює Міжнародну Освітню програму «EUROSTUDENT».

Учасникам конкурсу запропонували простежити динаміку розвитку українсько-польських відносин, які сповнені як прикладами тісних зв'язків, співпраці, взаємодопомоги, так і прикладами суперечок та протистояння. Конкурсанти мали підготувати роботи в одній із номінацій: «Історія», «Правознавство», «Літературно-мистецькі дослідження», «Екологія та охорона довкілля».

Учасниками заочного етапу конкурсу стали 49 учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів та студентів професійно-технічних навчальних закладів області. До участі у II, фінальному (очному) етапі конкурсу запрошено 24 учні в усіх номінаціях із 9 міст і районів області.

Для оцінювання робіт та визначення переможців конкурсу були

запрошені науковці та викладачі Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Українського державного хіміко-технологічного університету, наукові співробітники Дніпропетровського художнього музею, а також представники фонду «Єдність».

Роботи конкурсантів зацікавили членів журі тематичною різноманітністю, цікавими фактами та знахідками, зокрема в історичному напрямку – дослідженнями історії польської громади м. Кам'янське, особливостями організації та проведення Фестивалю трьох культур у м. Влодава

(Польща), дослідженням ролі магнатів Потоцьких у розбудові Василянського ордену на Правобережній Україні. В природоохоронному напрямку привернули увагу роботи з порівняльної характеристики очистки стічних вод в Україні та Польщі та впровадження заходів енергозбереження у повсякденному житті населення обох країн. Юні літератори зацікавили дослідженнями значення у світовій літературі поетів Тараса Шевченка та Адама Міцкевича, спорідненості традицій української та польської культур.

В номінації «Історія» обласного конкурсу «Україна – Польща – разом» I місце виборола Валерія Назарець, учениця Криворізького

природничо-наукового ліцею; II – Анастасія Дубровська, учениця Криворізького гуманітарно-технічного ліцею II-III ступенів № 129; III – Богдан Волков, учень Криворізької СЗШ № 63.

Серед робіт творчого напрямку в номінації «Історія» перемогла робота Ольги Теличко, учениці СЗШ № 81, м. Дніпро.

Призерами конкурсу у номінації «Екологія та охорона довкілля» стали:

I місце – Анна Биба, учениця Магдалинівської загальноосвітньої школи I-III ст.; II – Олександра Пальцун, учениця Хіміко-екологічного ліцею, м. Дніпро; III – Павло Семенов, учень Партизанської СЗШ, Дніпровський район.

В номінації «Літературно-мистецькі дослідження» перемогу здобули:

I місце – Карина Якимець, учениця Нікопольської СЗШ № 4; II – Марина Макарецва, учениця Міжрегіонального вищого професійного училища з поліграфії та інформаційних технологій, м. Дніпро; III – Софія Попова, учениця Нікопольської СЗШ № 4.

Переможці обласного конкурсу «Україна-Польща-разом» отримали сертифікати на культурно-освітню поїздку до Польщі; учні, які посіли II та III місця, отримали сертифікати на вивчення польської мови у мовних школах Фонду «Єдність».

Участь у конкурсі спонукала молодь області до усвідомлення актуальних питань сучасності, де важливе місце посідають взаємини українців зі своїми сусідами, зокрема з поляками, становлення і доля яких не лише подібні, але й тісно переплітаються з більш ніж тисячолітньою історією України, та підтвердила думку, що молоді покоління поляків та українців мають працювати над збереженням і розширенням спільної наукової та культурної спадщини.

Юлія КОЗАЧОК, завідувач організаційно-масового сектору КПНЗ «МАНУМ»ДОР»

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ: минуле та сучасне

17 січня Дніпропетровське відділення Малої академії наук учнівської молоді провело обласну науково-практичну конференцію «**Михайло Грушевський: образ ученого в українському інтелектуальному співтоваристві в контексті минулого і сучасного**».

Захід мав вшанувати пам'ять видатного українського державного та політичного діяча, історика і організатора української науки.

Відбулися пленарне засідання конференції, засідання «круглого столу» та урочиста церемонія нагородження учнів, які брали участь у конкурсі «Пам'ять поколінь», присвяченого 150-річчю від дня народження Михайла Грушевського, та їхніх керівників. З вітальним словом до учасників конференції звернулася **Наталія Василівна Тягло**, директор комунального позашкільного навчального закладу «Мала академія наук учнівської молоді» Дніпропетровської обласної ради, яка відзначила високий рівень науково-дослідницьких і творчих робіт, поданих на конкурс.

Виступили науково-педагогічні працівники, які здійснювали науковий супровід конференції: **Світлана Миколаївна Каюк**, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, **Денис Валерійович Шаталов**, кандидат історичних наук, заступник начальника науково-музейного відділу Українського інституту вивчення Голокосту «Ткума», **Катерина Станіславівна Грищенко**, магістр історії, старший науковий співробітник Дніпропетровського національного історичного музею імені Д.І. Яворницького.

У засіданні «круглого столу» взяли участь переможці конкурсу «Пам'ять поколінь»: **Ангеліна Філатенко**, учениця 9 класу Криворізького науково-технічного металургійного ліцею № 81, **Валерія Єльнікова**, учениця 9 класу СЗШ № 3 з профільними класами імені М. Островського, Жовті Води, **Аліна**

Гебель, учениця 11 класу Криворізької СЗШ № 126, **Богдан Куцарев**, учень 9 класу Криворізької СЗШ № 66, **Ірина Веріго**, учениця 9 класу Криворізького природничо-наукового ліцею, **Єлизавета Яценко**, учениця 10 класу

Криворізької СЗШ № 72, **Наталія Войтюк**, учениця 9 класу Запорізької СЗШ Апостолівської міської ради.

У своїх роботах учні досліджували життя та суспільно-політичну діяльність Михайла Грушевського, його інтелектуальну та творчу спадщину. На конференції згадали про наймасштабніші праці Михайла Грушевського, цікаві факти з його політичної діяльності та особистого життя.

Із захопленням присутні заслухали творчу роботу Богдана Куцарева «Різдвяний гість», де він описує незвичайну уявну зустріч із молодим Грушевським та тепле і бентежне спілкування з ним. На думку Богдана, мрія молодого людини стати українським літератором, видавцем і ученим здійснилася: і хоча були невдачі та поразки, він прямував далі, до своєї мети – служити українському народові своїми знаннями.

Переможці та призери конкурсу, їхні наукові керівники отримали цінні подарунки та грамоти департаменту освіти і науки ОДА, учасники конкурсу – грамоти «Малої академії наук учнівської молоді».

Сприяли проведенню заходів ДОН ОДА та ДНУ ім. О. Гончара.

Колектив КПНЗ «МАНУМ» ДОР щиро дякує учням та їхнім науковим керівникам за участь у заходах та бажає подальших творчих успіхів на науковій ниві.

Яна САМСОНОВА, методист відділення історії, філософії та суспільствознавства КПНЗ «МАНУМ»ДОР»

ІННОВАЦІЙНІСТЬ – ВАЖЛИВА ОЗНАКА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ

Важливими засобами сучасної освіти є створення та впровадження новітніх технологій, застосування продуктивно нових знань. Саме про це говорили у Дніпропетровському відділенні Малої академії наук на засіданні педагогічної ради «**Науково-методичне та організаційно-управлінське забезпечення інноваційного розвитку освітнього простору**», що відбулося у грудні 2016 року.

У своїй доповіді «Індикатори якості науково-методичної діяльності» заступник директора з науково-методичної роботи **Наталія Володимирівна Овчаренко** зазначила, що діяльність педагогів базується на досягненнях педагогічної науки та передового педагогічного досвіду, виділила головну мету науково-методичної роботи, критерії ефективності та зміст науководослідницької діяльності, а також проаналізувала ефективність організації науково-методичної роботи закладу протягом року.

Валентина Миколаївна Захорольська, методист відділень мовознавства, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, розповідаючи про впровадження інноваційних форм роботи на своєму відділенні, акцентувала увагу на формуванні пізнавального інтересу, розвитку всіх форм мислення, можливостей для дослідницької та творчої діяльності. Вона також зазначила, що завдяки масовим та профорієнтаційним заходам збільшилася кількість слухачів і на відділенні літературознавства, і на відділенні мовознавства.

Євгеній Миколайович Головня, говорячи про використання досягнень сучасної науки слухачами відділень математики, фізики та астрономії, запропонував активізувати роботу закладу в напрямку власних лабораторних досліджень.

З інноваційними методами та інноваційними технологіями навчання на відділеннях хімії та біології, екології та аграрних наук ознайомила учасників педради **Олена Сергіївна Тарасова**, яка зазначила, що інноваційні процеси мають теоретичний та практичний етапи, зупинилася на ігрових та здоров'язбережних технологіях навчання, що запроваджені на її відділенні, зокрема на такій формі роботи як біологічні квести.

З доповіддю «Формування суспільної свідомості шляхом упровадження інноваційних технологій навчання: DE ACTU ET VISU» виступила методист **Яна Ігорівна Самсонова**, яка зазначила, що інноваційна діяльність на відділеннях історії, філософії та суспільствознавства

здійснюється через використання інформаційно-комунікаційних, інтерактивних та тренінгових технологій, проектного та проблемно-ситуативного навчання. Детально зупинилася на музейній педагогіці та координації дій із соціокультурним середовищем, а саме з вищими навчальними закладами та музеями. Яна Ігорівна запросила учасників педради до віртуального музею, де розповіла про співпрацю відділення історії, філософії та суспільствознавства з Дніпропетровським національним університетом імені Олеся Гончара, Дніпропетровським державним університетом внутрішніх справ, науково-просвітницькими установами – Українським інститутом вивчення Голокосту «Ткума», музеєм «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні», Дніпропетровським національним історичним музеєм імені Д.І. Яворницького, Меморіальним будинком-музеєм Д.І. Яворницького.

Заступник директора з навчально-виховної роботи **Ірина Миколаївна Стрюченко** висвітлила питання «Індикатори якості навчально-виховної діяльності у гуртках». У своїй доповіді вона зазначила, що завдяки впровадженню різноманітних форм та методів роботи за останні 5 років зросла кількість гуртків закладу, а число гуртківців ДВ МАН за 5 років збільшилась на 55%. Вона підкреслила, що керівники гуртків у навчально-виховному процесі використовують дистанційне та інтерактивне навчання, тренінги, моделювання і втілення проектів, мультимедійні технології; методика викладання постійно оновлюється, що суттєво впливає на результати роботи.

Директор Дніпропетровського відділення Малої академії наук **Наталія Василівна Тягло** підбила підсумки педагогічної ради та, визначаючи основні завдання закладу, підкреслила, що важливою умовою вагомих досягнень закладу є готовність педагогічного колективу до інноваційної діяльності, пошуку нових освітніх технологій та форм роботи.

Наталія ОВЧАРЕНКО, заступник директора з навчально-методичної роботи КПНЗ «МАНУМ»ДОР»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Відповідно до річного плану роботи ДОППО протягом 2016 року вивчався стан методичної роботи Центру позашкільної роботи та дитячої творчості ім. О. Кошового м. Кам'янське.

Сьогодні Центр – сучасний багатофункціональний навчальний заклад безперервної освіти, де у 48 творчих колективах, об'єднаннях та в 128 групах навчаються приблизно 1800 вихованців, має дві філії. Філія «Умка» – осередок дитячої творчості охоплює: художній, гуманітарний, науково-технічний простір; простір здоров'я, спорту та туризму на мікрорайоні Соцістечко. Друга філія – «Орлан» – базове приміщення відділу здоров'я, спорту та туризму.

Заклад є місцем проведення Всеукраїнських змагань зі спортивного танцю «Сокол-Сур», відкритих обласних щорічних заходів з авіамодельного спорту, на кубок клубу «Орлан» зі стрільби з лука, спортив-

ного туризму в закритих приміщеннях; відкритих кваліфікаційних змагань зі спортивного бального танцю «Перші промені»; базовим майданчиком для зональних, міських оглядів, конкурсів, виставок художньої творчості, ігор шкільної ліги КВН; місцем культурного дозвілля дітей і підлітків та ініціатором низки міських відкритих творчих конкурсів дитячої творчості «Віват, талант!», «Соловейко», «Об'єктивна реальність», на здобуття міської премії в галузі мистецтва «Надія міста», з 2016 року – відкритий конкурс юних дизайнерів одягу «Калейдоскоп моди».

Потужний творчий колектив на чолі з директором Тетяною Михайлівною Анікєєвою є основою успішності закладу. Методична служба Центру розробила власну систему аналізу роботи, педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу, підвищення творчої майстерності педагогів. Фундаментальною умовою професійного розвитку педагога-позашкільника є усвідомлення необхідності змін, перетворення свого внутрішнього світу й пошуку нових можливостей самореалізації. Інноваційна діяльність є найкращою формою для стимуляції самостійної роботи, опанування сучасними педагогічними технологіями, формує нові ціннісні орієнтири освітньої діяльності є фактично єдиним способом реалізації стратегічних цілей модернізації освіти на операційно-практичному рівні.

Для сучасного закладу в умовах переходу на європейську модель освіти потрібен вчитель нового типу – такий, що творчо, інноваційно мислить, знає сучасні методи і технології навчання, засоби психолого-педагогічної діагностики, уміє прогнозувати підсумковий результат. Позашкільна діяльність є складовою навчально-виховного процесу, що дає широкі можливості для всебічного розвитку дитини, її підготовки для життя в ринкових умовах. Ця діяльність має відбуватися так, щоб активізувати творчість та ініціативність учнів. Сучасні технології є ефективним засобом активізації пізнавальної діяльності учнів, унікальною можливістю включити в творчу, пошукову роботу, формують вміння підбивати

підсумки роботи, розвивають логічне мислення та навички соціалізації.

Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти залучає адміністрацію, методистів, керівників гуртків ПНЗ до втілення інноваційних програм. Так, з 2014 року ДОППО разом із Центром розвитку Освіти у Варшаві є учасником польсько-українського проекту «Уроки з підприємницьким тлом» у рамках Програми польської допомоги Міністерства закордонних справ Республіки Польща. Проект має підтримати суспільно-економічний сталий розвиток країни шляхом виконання заходів, що мають підвищити професійну кваліфікацію педагогів через запровадження елементів підприємницької освіти в навчальних закладах на заняттях нееконічного напрямку.

У процесі впровадження проекту «Уроки з підприємницьким тлом» взяли участь: Нінель Анатоліївна Палійчук, керівник гуртка «Живопис та графіка» (2014 р.) та Алла Олександрівна Маврешко, керівник гуртка образотворчого мистецтва (2015 р.) Центру позашкільної роботи та дитячої творчості ім. О. Кошового.

У рамках практичної спрямованості гуртків художньо-естетичного напрямку, педагоги через зміст своїх конспектів продемонстрували велике бажання і готовність змінювати традиційні методи навчання на активні. Таким чином, на заняттях створюються умови для розвитку в учнів ініціативності і підприємливості.

У 2016 році методична рада ДОППО розглянула і схвалила для подальшого використання в закладах освіти педагогічний досвід Н.Й. Осипенко, керівника студії проектування, шиття та декору ЦПР та ДТ м. Кам'янське з теми: «Розвиток творчого потенціалу молоді в процесі моделювання та художнього оформлення одягу». Доробок опубліковано у Спецвипуску № 3 обласного педагогічного видання «Сучасні технології навчання. Із скарбнички досягнень педагогів Дніпропетровщини».

Дієві проекти та довгострокові програми Центру, які стали найуспішнішими: «Разом із класом», «Портфоліо», «Творча обдарованість», «До дитини через родину», «Інтернет-портал дитячої творчості», програми навчання за участю спеціалістів ДОППО мали певні результати: збереження наповненості груп протягом року, потрібність у творчих звітах перед громадськістю, батьками міста та комфортний розвиток дитини.

Центр багато років є базовим майданчиком в області для проведення конференцій, семінарів, майстер-класів та масових заходів. Так у 2016 році відбувся обласний семінар-практикум директорів багатофункціональних позашкільних навчальних закладів, директорів позашкільних навчальних закладів науково-технічного напрямку «Формування успішної особистості педагога – шлях до самореалізації креативної особистості дитини».

Центр позашкільної роботи та дитячої творчості ім. О. Кошового є осередком дитячої творчості, місцем, де гармонійно відчуває себе кожний – і педагог, і дитина; це творча родина, де народжуються справжні таланти; це простір, в якому завжди панує натхнення!

Олена ЯШИНА, Людмила ШАБАЄВА, старші викладачі кафедри виховання та культури здоров'я КВНЗ «ДОППО»

Наш Марганець є не лише містом шахтарської слави, а й ініціатором різноманітних освітніх програм.

Другий рік поспіль за підтримки Марганецького міського голови Олени Анатоліївни Жадько в Центрі науково-технічної творчості діє локальний центр громадянської освіти, де успішно втілюється проект «Інтеграція через діалог», що передбачає надання освітньої, психологічної та інтеграційної допомоги дітям, які постраждали від збройного конфлікту на сході України та анексії Криму.

Інтеграція через діалог

Цей проект ініціювали Всеукраїнська асоціація викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба» у партнерстві з громадським об'єднанням «Навчально-методичний науково-інформаційний центр», за підтримки Європейської комісії. Проект передбачає довготривалу цілеспрямовану роботу залучених спеціалістів із соціальної та освітньої підтримки дітей і підлітків, які стали мешканцями нашого міста.

Протягом 2016 року діти з родин внутрішньо переміщених осіб долучилися до низки заходів. Завдяки участі в циклі навчальних занять з інформаційних технологій «Комп'ютерна перлинка» діти набули навичок використання комп'ютерної грамоти, а цікаві заняття не лише підвищили творчий потенціал кожної дитини в галузі інформаційних технологій та візуального мистецтва, але й допомогли психологічній адаптації дітей у нових умовах.

Курси фотоаматорського мистецтва «Світ фото» – це програма вивчення основ фотоспівпраці, завдяки якій діти опанували будову фотоапаратури, функціональні можливості сучасних фотоапаратів, дізналися про фізичні явища, що є основою фотографії. Під час занять на курсах діти отримали технічні знання та навички, необхідні для професійної обробки зображень і створення творчих образів. Діти та підлітки отримали не лише змістовний та активний відпочинок, але й засвоїли художньо-технічні знання, ознайомилися зі світом цифрової фототехніки та змогли виявити свої творчі здібності.

Творчі майстерні «Дивосвіт» – це комплекс навчально-виховних заходів, завдяки яким діти змогли з головою поринути у світ декоративно-ужиткового мистецтва. Тут вони навчилися виготовлювати та оздоблювати вироби гончарного мистецтва, з цікавістю вивчали історію створення іграшок, ляльок-мотанок, родинних оберегів, із задоволенням моделювали авторські предмети вжитку, а педагоги в нових соціальних умовах розвивали художній смак та мотивували до набуття професійних вмінь і навичок.

Дітей та підлітків старшого віку зацікавили зустрічі у навчальній лабораторії «Країна математика» – логічні вправи та головоломки, командна робота над складними завданнями. Діти отримали мотиваційне зацікавлення до занять математикою, розширювали свій світогляд та формували позитивне сприйняття світу.

Завдяки проекту «Інтеграція через діалог» діти долучилися до спортивно-оздоровчих заходів на базі стадіону «Гірник» ПАТ МГЗК, побували на цікавій екскурсії до телерадіокомпанії «Марганецька студія телебачення МСТ», зазірнули за лаштунки знімального майданчика.

2017 рік для дітлахів розпочався казковим новорічним святом, на яке були запрошені аматори мистецтва клубу «Дніпро», та надіями, що життя подарує цікавий і змістовний рік.

Ми бажаємо дітям, які постраждали від військових дій на сході України, та їхнім сім'ям світлого майбутнього, яке ми створюватимемо спільно, за підтримки міської влади.

Тетяна МОРОЗОВА, завідувач відділу організаційно-масової роботи міського Центру науково-технічної творчості, м. Марганець

«МІЙ УЧЕНЬ». Переможці. II місце

Підсумки конкурсу «Мій учень», оголошеного обласною педагогічною газетою «Джерело». Початок у «Джерелі» № 3-4 (січень) 2017 р.

Номінація «Мій теперішній учень»

Промайнуло літо. От і перше вересня. До школи йдуть маленькі гонічки першокласники. Вони міцно тримають за руку батьків, довірливо зазирають в очі першої вчительки і, тамуючи подих, не-

сміливо переступають поріг нового для них – школи. Попереду багато незвіданого, цікавого, до якого відкриє шлях Учитель.

Перше вересня завітало і до мене. На першу лінійку я збиратимуся, ретельно продумуючи дрібниці, уважно добираючи слова. Адже ти, мій Учень, на перше вересня прийдеш зовсім інакший.

Ти прийдеш веселий і розхристаний, обпечений сонцем і свободою, які подарувало тобі літо. Ти дивитимешся очима, повними сумніву і критики. Ти переступатимеш поріг зухвало і впевнено, адже знаєш усі свої права і обов'язки, ти вже це проходив у школі... Ти прийшов отримувати професію.

Я знаю, що попереду у нас нелегкий шлях до незвіданого і цікавого. Того, до чого мені потрібно буде привести тебе, пробиваючись крізь панцир твоєї самовпевненості і бравади.

Складний і тернистий шлях учителя, який має розуміти і сприймати уже сформовану особистість, знаходити ключі до кожних зачинених дверей, вдаючись до різних методів і засобів, від «пряника» до «крізок» – і навпаки.

Багато випробувань на шляху у нас, мій учню. Ми будемо просуватися через твої намагання відстояти власну дорослість, мої відчайдушні спроби довести, що я гідна навчити тебе чогось нового і такого потрібного у подальшому житті. Ми змінюватимемося протягом цієї подорожі, і ти зрозумієш, що попереду ще багато незвіданого і цікавого, і я зрозумію, що багато навчилася у тебе...

І тому я чекатиму на тебе, мій Учень, кожного першого вересня.

Марина БАХМАЦЬКА,
заступник директора з навчальної роботи,
викладач Криворізького професійного
гірничо-технологічного ліцею

Номінація «Яким, на думку педагога, має бути учень»

Добрим надо родиться
*Добрим надо родиться,
О себе доброта напомнит сама.
От Бога она при рождении дана.
Из сердца поступит сигнал:
«Не медли, скорее иди!
Там случилась беда...
В руки Помощь возьми!
Доброта – труд не земной,
Этот труд не под силу любому,
Божий дар не дают напрокат
Жестокому человеку и злему.
Не завидуй, не злись, не кляни,
Бог за тебя ответит.
С даром на землю придя,
За доброту ты в ответе!*

І знову почалося навчальний рік. Група, з якою я працювала як класний керівник, завершила наш рік. Перед очима моїми випускники... Все так різне, але так близьке. За порогом нашого ліцею у них почалася нова, самостійна життя.

Я просто не можу відпустити з серця свого випускника – Дениса Козаченка. Коли я знайомилася, пока заочно по характеристикам, со своїми учнями, мене поразила характеристика на Дениса. Це ж треба було заслужити таку любов класного керівника! По характеристиці Денис був неординарним учнем.

Я з нетерпінням ждала зустрічі со своїми учнями. І вот вони всі передо мною. Починаю з чистого листа. Присматриваюся до Дениса. Вижу чисті і добрі очі, приємну стеснену усмішку. Шкільний рік почався і стави строже вимоги к ребятам, будучим кваліфікованими працівниками. Денис показав себе зразу. Він все умів робити, починаючи з благоустрою своєї кімнати в общежитті. Аккуратно розставлені на полицях книги, конспекти. В кімнаті уютно: висять на стіні невеличкі картини, на столику стоїть будильник. Нигде ни-

пылинка, кімната провітрана. Это Денис с любовью обустроил свою кімнату. На першій спортивній спартакіаде виграв сореєнование по бегу. Умело і сконцентровано грав в футбол. Работая на хозяйственных работах по территории лицея, умел делать все качественно, относился ко всему по-хозяйски.

Я знала, що Денис виріс без батька. Мама Дениса – сільський фельдшер. Він з бабуською з малими роками хлопотав по господарству. Я бесідувала з мамою, вона мені розказувала, що у Дениса дуже добрий характер. Він завжди старався облегчити труд бабуськи, мами. Ніколи не грубив, охотно виконував домашні роботи.

Я знаю, що добрим чоловіком надо родиться, и главное, не переродиться. Три роки я наблюдала, как мужал Денис. Он становился все более серьезным и еще более ответственным. После окончания лицея поступил в политехнический техникум, мечтает уже сейчас об институте.

Тепер я працюю з другою групою. Буде ли серед цих дітей хтось на Дениса? Час покаже.

Мысленно посылаю Денису: «Пусть твой путь будет счастливым, Денис Козаченко!»

Світлана КРУПЕНКО,
класний керівник,
викладач загальноосвітньої
підготовки Криворізького
професійного гірничо-
електромеханічного ліцею

Номінація «Яке місце в суспільному житті посів мій учень»

Жаль, що лише одна сторінка... На стіні – чотири великі світлинки. На тих світлинах – діти, у яких я була в різні роки класним радником (так відповідально називається класний керівник у нашому ліцеї)...

2005 рік випуску. Бачите, верхній ряд, лівий край – Настя Бессонова. Як вона інтерпретувала діловий стиль одягу! Три дні на Майдані під час Помаранчевих подій! Скандав – як горішки! Двадцять чотири іспити за одне літо! А зараз в Австралії. Фінансовий аналітик в одному відомому банку.

А правіше у тому ж ряду – Ірочка Ковальчук. Якось вона прокинулася і почала спілкуватися лише українською. А якось написала курсову про іншомовну лексику у творах Ліни Костенко. А якось успішно складала іспити в Києво-Могилянці, щоб стати українським філологом. А потім писала дипломну у самій Ларисі Терентівні Масенко. А якось її запросили редагувати одне видання – і вона працювала з самою Михайлиною Коцюбинською. А паралельно з КМА Іринка вчилася в Гуманітарному європейському університеті. А потім перекладала Чеслава Мілоша, Януша Корчака українською. А біля мого робочого стола – вишитий її руками рушник...

2008 рік... На останній годині спілкування Машуня Білопольська спитала: «Ви хотіли випустити клас медалістів?» – і дала кожному... по шоколадній медальці «Рошен»! А потім разом зі східною красунею Есмірою вони відкриють мовну школу, а потім їх запросять до Америки. Десять там у Сіетлі викладає соціологію Аллочка Черненко. Так дивно бачити її ім'я і прізвище англійською на обкладинці американського журналу!..

А на дошці у класі магніти тримають карту України з короби цукерок «Житомирські

солодощі». Їх нам подарувала сама Ліна Василівна Костенко. І фото – Ліночка Василівна з моїми Ілонкою, Сашушкою і Олею. Вони просто були в Києві, вони просто знали про 19 березня, вони купили красиву троянду і пішли привітати! Саша пише вірші і прозу. Саша читала свої твори самій Костенко! Саша особисто знає Олесю Доню, Ірену Карпу і знала Юрія Покальчука.

...А Настя Мироненко минулого року прилетіла з Канади на канікули і пішла до шпиталю. Кармашкіна там постійно. Аня хотіла стати лором, але з минулого року її цікавить тільки воєнно-польова хірургія. А Дімі Шпирькова не стало 13 березня цього року – «Плине кача по Тисині...». А Сергій, слава Богу, повернувся. Рядові дивувалися, що лейтенант вільно спілкується з представниками ОБСЄ англійською. А лейтенант, між іншим, ще й німецьку знає.

Пашка не в Україні, але від нього завжди надходять привітання з днем народження. І навіть якщо – з причини різних форматів – на екрані мобільного незрозумілі квадратики, я відчуваю, що він мені зичить щось дуже хороше...

...А кілька днів тому наснилася випускники цього року: вони танцювали вальс, а я плакала. Їхнє майбутнє – і мій іспит також. Хай щастить!

Галина БУХНО,
учитель української мови і
літератури КЗО «Українсько-
Американський ліцей»,
м. Дніпро

Далі буде

«Соняшник-учитель» – 2016: підсумки конкурсу

Творче об'єднання «Соняшник» 4 жовтня 2016 року провело VII Всеукраїнський конкурс фахової майстерності для вчителів українців «Соняшник-учитель» – 2016.

Конкурс виявив істотне зростання зацікавлення професіоналів можливістю перевірити свої фахові знання, дізнатися нове у своїй фаховій та дотичних царинах, накреслити майбутні напрямки професійного самовдосконалення (якщо у 2015 році в конкурсі взяли участь 1933 вчителі, то у 2016 їхня кількість зросла до 3470 осіб, тобто збільшилася майже вдвічі).

При укладанні завдань конкурсу методична комісія зважала не лише на стратегічний мету гри «Соняшник» (створення широкого, дружнього й креативного кола учнів і вчителів, щиро й неформально зацікавлених українською: українською мовою, літературою, історією та народознавством, кола свідомих патріотів), а також її змістових ліній, а й на тематичні орієнтири для ігор «Соняшник» та «Соняшник-учитель» у 2016-2017 н. р. Зокрема, це сторіччя Української революції 1917-1921 років і 150-річчя Михайла Грушевського, українське козацтво і 500-річчя Дмитра Байди Вишневецького, байкарство і 190-річчя Леоніда Глібова.

Конкурс не тільки дав учасникам можливість продемонструвати свою професійну ерудицію, ознайомитися із деякими малознаними сторінками українистики, а й отримати матеріал, який можна використати в навчальному процесі та позакласній роботі, наприклад, у заходах на виконання Указу Президента України від 22 січня 2016 року №17/2016 «Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років» та заходах з реалізації Концепції національно-

патріотичного виховання дітей та молоді (наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641).

Традиційною візитівкою конкурсу «Соняшник-учитель» є дієве залучення сучасних інформаційних технологій, зокрема проведення конкурсу в режимі он-лайн.

У конкурсі взяли участь і 208 педагогів нашої області, що на 170 учасників більше, ніж минулоріч. Серед наших земляків призові місця посіли:

II місце

Тетяна Олександрівна Гладун, учитель української мови та літератури Семенівської СЗШ, Криничанський район.

Олена Михайлівна Міхєєва, учитель початкових класів спеціалізованої школи № 9, Кривий Ріг.

III місце

Валентина Олександрівна Вахненко, учитель української мови та літератури СЗШ № 112, Кривий Ріг.

Наталія Миколаївна Вовк, учитель СЗШ № 121, Кривий Ріг.

Кіра Миколаївна Гебель, учитель української мови та літератури СЗШ № 126, Кривий Ріг.

Світлана Валеріївна Дзятко, учитель української мови та літератури СЗШ № 41, Кривий Ріг.

Наталія Володимирівна Снігур, учитель української мови та літератури Гвардійської СЗШ, Новомосковський район.

Жанна Василівна Юзова, учитель української мови та літератури СЗШ № 60, Кривий Ріг.

Усіх переможців нагороджено дипломами та призами оргкомітету.

VIII Всеукраїнський конкурс фахової майстерності для вчителів-українців «Соняшник-учитель»-2017 відбудеться 25 жовтня 2017 року. Інформація про умови конкурсу є на сайті: gra-sonyashnyk.com.ua в розділі «Соняшник-учитель».

Телефони оргкомітету: (050)-196-53-71; (063)-113-00-30; (097)-368-38-95 або e-mail: konkurs.uchitel@gmail.com.

Моє Тридніпров'я

Лютий

1 • 110 років тому (1907 р.) народився **Гурій Миколайович Савін**, вчений у галузі механіки, академік АН УРСР, лауреат Державної премії СРСР. 1932 р. закінчив Дніпропетровський університет. Викладав у Дніпропетровському інженерно-будівельному інституті. Автор понад 180 друкованих наукових праць в галузі теорії пружності та гірничих підйомних пристроїв. Помер 28 жовтня 1975 р. у Києві.

2 • 85 років тому (1932 р.) вийшов перший номер газети «Будівник трубного», органу Нікопольського Південно-трубного заводу. 31 травня 1938 р. – «Трубник». У 1941-1952 рр. газета не видавалася. 2000 р. перетворена на міську газету «**Прспект Трубників**».

4 • 110 років тому (1907 р.) на Богодухівській рудні в Юзівці (тепер Донецьк) народився **Дмитро Борисович Кедрін**, російський поет і перекладач. У 1913-1931 рр. мешкав у Катеринославі-Дніпропетровську. Працював у редакції губернської комсомольської газети «Грядущая смена», був членом молодіжної літературної організації «Молодая кузница». Загинув 18 вересня 1945 р. за нез'ясованих обставин.

4 • 60 років тому (1957 р.) у Верхівцевому народився **Олександр Тимофійович Чегорка**, художник. Працює в галузі станкової графіки, книжкової ілюстрації, живопису, сценографії, монументально-декоративному мистецтві.

6 • 70 років тому (1947 р.) народився **Василь Іванович Стефаненко**, художник. Працює в галузі монументального і декоративно-ужиткового мистецтва.

9 • 65 років тому (1952 р.) у Дніпропетровську народився **Олександр Володимирович Костирко**, художник. Працював у галузі монументально-декоративного мистецтва та графіки. Помер 24 травня 2001 р.

14 • 95 років тому (1922 р.) у с. Соколовому народився **Петро Никифорович Сопельник**, художник-монументаліст, майстер декоративного мистецтва.

16-17 • 65 років тому (1952 р.) у Дніпропетровську відбулась **обласна нарада письменників і літературного активу** за участю київських письменників. Взяли участь Олесь Гончар, Микола Нагнибіда, Марія Познанська, Василь Козаченко, Леонід Новиченко, Микола Шеремет. З головною доповіддю виступив відповідальний секретар обласного відділення Спілки письменників Сергій Завгородній. Після наради відбулися читачка конференція та літературний вечір.

19 • 95 років тому (1922 р.) в селі Кудашівка (нині – Калинівка) Криничанського району народився **Федір Григорович Ісаєв**, поет, перекладач, пісняр. Мешкав у Дніпродзержинську (Кам'янському). Помер 2000 р.

20 • 105 років тому (1912 р.) у Петриківці народилася **Ганна Кіндратівна Ісаєва**, народний майстер декоративного розпису. Померла 1983 р.

23 • 55 років тому (1962 р.) у Павлограді відкрито **Державний історико-краєзнавчий музей**. Спочатку називався «Народний історико-революційний музей імені ХХІІ з'їзду КПРС». 1976 р. отримав статус державного та сучасну назву.

24 • 80 років тому (1937 р.) у Дніпропетровську народився **Олександр Миколайович Загребельний**, оперний співак, Народний артист УРСР. Від 1969 р. співав у Київському театрі опери та балету ім. Т.Г. Шевченка (нині – Національна опера України). Помер 19 листопада 1993 р. у Києві.

24 • 80 років тому (1937 р.) у Дніпродзержинську народився **Валентин Мусійович Бурхан**, лікар, поет. Помер 29 червня 2003 р.

24 • 60 років тому (1957 р.) с. Червоно-Партизанському народилась **Валентина Іллівна Статива-Дека**, художниця, майстер петриківського розпису. Працює в галузі петриківського декоративного розпису.

27 • 85 років тому (1932 р.) створена **Дніпропетровська область** з обласним центром у м. Дніпропетровську.

Ірина ГОЛУБ, головний бібліотекар обласної універсальної наукової бібліотеки

Іван Михайлович ТРУБА

і процеси відродження національної освіти та культури на Катеринославщині

На початок 1917-18 навчального року за ініціативою та підтримкою Івана Труби у селі Томаківка Олександрівського повіту (нині – Запорізька обл.) була збудована та відкрита перша українська гімназія для селян. Ідею її створення підтримав Секретар Генерального секретаріату по народній освіті. Кошти асигнували губернське та повітове земства. Гімназія була змішана: для хлопчиків і дівчаток. Директор і всі вчителі були дібрані на конкурсній основі, не було жодної протекції нікому! Усі предмети викладалися українською мовою. Відгукуєшся на що подію в земській газеті, І.М. Труба пише: «...Бідний селянин побачить, як талановита його дитина не пропаде марно, як світильник під спудом, а буде винесена на покуть... Сільська гімназія одчиняє свої двері. І кому багато дано, з того багато спитано. Туди підуть бідні сільські діти даром. Так як годиться в демократичній країні». Автор цілком свідомий того, що чимало сил «...живої і мертвої природи, а найбільш з боку тих, хто живе старими симпатіями» намагалися перешкодити цій добрій справі. Але все треба здолати силою аргументу й авторитета науки, а не владним наказом. Гімназії дали ім'я Т.Г. Шевченка. «Вітаємо першу сільську гімназію на Вільностях Запорозьких, дякуємо усім, хто не жалкував праці для громадського діла, і сподіваємось доброго плоду. Рушайте в дорогу до світла! Нехай вам щастить!» – проголошує невтомний трудар-освітянин.

Як засвідчують матеріали «Народной Жизни» українські гімназії відкривали також в інших селах Катеринославщини. Саме тому на надзвичайному Катеринославському повітовому земському зібранні у жовтні 1917 р. І.М. Труба закликав запровадити у сільських школах і гімназіях викладання предметів українською мовою, мотивуючи це тим, що переважно більшість населення на Катеринославщині складала українці. Водночас, він вважав за потрібне зберегти як окремий предмет російську мову.

25 жовтня 1917 р. було скликано 3'їзд робітників народної освіти Катеринославщини, на якому Івана Михайловича обирають головою (заступником обрано історика В.О. Біднова) та виголошують телеграму Катеринославської Губернської земської управи до Української Центральної Ради «про свою їй підтримку та координацію своєї громадської роботи з її волею».

У серпні у статті «**Дещо про українізацію**» І. Труба виступає з нищівною критикою брошури «Секретний донос полтавського губернатора Багговута Міністру внутрішніх справ про український рух і засоби боротьби проти нього» (4 лютого 1916 р.), де були висунуті вимоги: аби навчання у школах України велось виключно персоналом із великоросів; будь-якого вчителя, котрий виявляє прихильність до українського руху, негайно відсторонувати; «правильно поставити» вивчення в школі історії Росії, прививаючи молоді розуміння єдності та невідомості Росії та пояснюючи суть слова «Україна», як «Окраїна» держави; субсидувати газети задля боротьби проти українського руху (надаючи пояснення, що ніколи ніякого українського народу не було, а малоросійська мова не має ні літератури, ні майбутнього). «Як же тепер? Чи не час розпочати демобілізацію русифікаційних кадрів і повернути тих, хто з українців поневірявся попід чужими тинами. Цю демобілізацію ми називаємо «українізацією».

Так само непохитно стояв І.М. Труба на позиціях україномовності в діловодному процесі, вимагаючи повсюдного рідномовного документообігу, насамперед в освітній сфері. Так, у статті «К организации волостных земств. Сөвещание о волостных земствах» він наголошував обов'язковість виконання повноважень чиновників і укладання інструкцій українською мовою.

Після проголошення III-го Універсалу УЦР 7 (20) листопада 1917 р., коли більшовицькі війська пішли в наступ на Україну, на шпальтах «Народной Жизни» тимчасово зникають прізвища членів губернської Ради, зокрема й І.М. Труби. Але вже у січні 1918 р. після проголошення незалежності УНР у Катеринославі відкривається Народний університет імені А.Л. Караваєва, де на історико-філологічному факультеті засновують відділ українознавства. Лекції читають провідні фахівці міста: Є.С. Вировий, П.О. Єфремов, В.О. Біднов, А.С. Синявський, І.М. Труба (етнографію). Відновлюється і культурне життя краю. Товариство «Просвіта» організовує вечір, присвячений пам'яті Т.Г. Шевченка, а І. Труба сповіщає всі просвітні інстанції та школи, що «...з установою в Катеринославі Української Державної влади знов розпочинається робота комісарів Центральної Ради, губернського і повітових по освітнім справам, відповідно інструкціям Ради міністрів».

Незважаючи на тимчасове панування більшовиків, у кінці березня – на початку квітня у Катеринославі відбулося зібрання місцевого українського товариства вчителів, на якому заслухали доповідь І.М. Труби «**Організація середньої освіти в Українській Республіці**», в якій він аргументував такі тези: складний післявоєнний економічний стан держави лише посилює потребу у фахівцях із вищою професійною освітою, котрі б мали змогу посісти керівні посади; на утримання шкіл ідуть кошти всіх націй, які живуть в Україні, пропорційно їхньої чисельності, тому кожна нація має отримувати від держави відповідне утримання на освіту; задля справедливості слід забрати справу середньої освіти з рук міської управи; запрошувати до викладання в Україні лише фахівців належного рівня, спроможних читати свої курси в гімназіях українською мовою; спонукати Центральну Раду та Міністра освіти до створення юридичних норм цієї реформи. Після обговорень доповідь губернського Комісара освіти І.М. Труби було ухвалено.

Чимало доклався Іван Труба й до рідномовного підручкотворення. Так, на початок 1917-1918 навчального року Катеринославська спілка вчителів під його орудою склала та пристосувала для українських початкових народних шкіл I-у частину початкової читанки «**Стежка додому**», ухвалила для розповсюдження повітовими та губернськими комісарами з народної освіти Генерального Секретаріату ЦР. Видання було заплановане за шість тижнів і здійснити його мав Шкільний відділ Катеринославського губернського земства. Укладала читанку Комісія місцевих вчителів, яка стежила як за власне педагогічним рівнем текстів, так і за тим, щоб до книжки не потрапляли слова, що, будучи українськими, не вживалися серед селян Катеринославщини.

До початку навчального року Читанку підготували, проте внаслідок фінансових складнощів вирішили друкувати за рахунок асигнувань на позашкільну освіту до другого півріччя. Папір придбали за рахунок бюджету. Видання датували 1917 р. Ціна одного примірника становила 1 р. 80 к. Наклад (30 тис. примірників) став відомим лише тоді, коли читанка вже була готова до друку. Як наслідок багатостраждальна I-а частина «Стежки додому» потрапила до друкарні лише наприкінці березня 1918 р. А вже у квітні 1918 р. призначені до земської управи більшовицькі комісари припинили набір читанки, «...бо «гайдамацькі мови» не личило лунати в більшовицько-совітській катеринославській республіці». Підручник згоджувалися друкувати лише за умови, що його «відредагують» більшовицькі «спеціалісти» й він вийде з штемпелем «Совіти». Та на те не пристав видавець. Видання затримали і поновили лише після звільнення Катеринослава від більшовиків.

І. Труба як Комісар народної освіти оповістив усі просвітні інституції та школи, що із по-

В частина. Початок у «Джерелі» № 39-40 (жовтень), № 41-42 (листопад), № 45-46 (грудень) 2016 р., № 1-2 (січень) 2017 р.

верненням до міста Української державної влади відновлюється робота губернських і повітових комісарів у справах освіти і всі школи знову мають стати українськими. 1918 р. вийшли друком також друга та третя частини «Стежки додому» для другого та третього років навчання відповідно. Задля цього Іван Михайлович заснував у Катеринославі власне однойменне видавництво, зареєстроване за адресою його помешкання (Катеринослав, вул. Порохова, 22). Там само згодом переклав українською та видав казки Г. Х. Андерсена та братів Грімм, низку власних творів.

Ще однією гідною справою І. Труби того часу стало заснування на Катеринославщині товариства «Українська Культура». Новий осередок охоплював усі «...території Катеринославщини («Січові землі»)), а до його членів могли увійти «...будь-які просвітні, культурні, економічні, політичні організації, якщо вони за своїми статутами зацікавлені в справах підвищення народної культури». Товариство мало завданням «офіційну оборону інтересів культури там, де тільки голос цього колективу може мати вагу, активно піднімати її організацією різних інституцій, впливати на органи адміністративного і громадського керування освітою», а також бралось скликати селянські з'їзди, які б могли незалежно від політики виявляти волю селянства у справах освіти та культури. 10 квітня 1918 р. у приміщенні Катеринославського губернського правління був скликаний з'їзд Товариства «Українська Культура», на якому схвалили статут, вирішили заснувати власне видання та разом із Селянською Спілкою скликати селянський просвітний з'їзд, аби вирішити питання освіти на «Січовій землі». У справах загальної шкільної освіти вирішили послати члена президії Товариства та членів Учительського товариства до Міністерства освіти для з'ясування цього питання. Також звернулося до губернської земської управи з проханням розподілити фінансування газети «Народне Життя» на дві частини – українську та російську, відповідно до кількості жителів цих національностей у губернії. У ході роботи з'їзду заслухали понад півсотні доповідей і надіслали телеграму до Центральної Ради та Ради Міністрів УНР про підтримку їх «Товариством» у всіх сферах діяльності.

За місяць по тому Товариство скликало Селянський з'їзд, щоб обговорити із селянством стан справ у народній освіті та культурі. Були присутні: по одному представникові від кожного села Катеринославського, частини Верхньодніпровського, східної частини Херсонського та наддніпрянської частини Новомосковського повітів, а також від кожного волосного, повітового та губернського земства, кооперативного товариства та «Просвіти», кожної української політичної партії чи організації, що входить до складу Товариства «Українська Культура», спілки залізничників, державної чи громадської середньої школи на території Січової Землі; по п'ять представників від повітового учительського та українського учительського товариств і губернського комітету Селянської Спілки. Були також запрошені представники всіх інших українських робітничих організацій і товариств, що прагнули культурно-просвітнього та економічного розвитку українського народу.

Далі буде

Підготував

Ярослав Миколайович МАТРОСОВ, онук І.М. Труби, інженер, краєзнавець

ЗАСНОВНИК ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» — ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

<p>Редакційна колегія: В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, В.Г. ДОЛГОПОЛІЙ, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО, В.Г. СЕРЕДНЯ</p> <p>Головний редактор З.В. МАРЧИШИНА Заступник редактора Є.А. ШУЛЬГА Фотографи Г.Г. та А.Г. КРЮЧЕНКИ Дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО</p>	<p>САЙТ ОБЛАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО»: gdjerele.jimdo.com</p>	<p>Свідоцтво про реєстрацію ДП № 66 від 13.12.1993. Формат А 3. Обсяг 0,8 ум. др. арк.</p>	<p>Адреса редакції: 49006, Дніпропетровськ, вул. В. Антоновича, 70, к. 216. Телефон/факс: 732-47-61, 732-48-48. E-mail: GDjerele@ukr.net</p>
--	--	--	--